

İskenderiye Kütüphanesi: Antik Dünyanın Öğrenim Merkezi

Roy MacLeod (Derleyen).

Çev.: Elif Böke

Ankara: Dost Kitabevi, 2006. 234s.

ISBN 975-298-204-2. 13 YTL

"The Library of Alexandria: Rediscovering the Cradle of Western Culture" özgün adı ile 2000 yılında yayınlanan eser Türkçe'ye çevrilmiş ve 2006 yılı Ocak ayında **İskenderiye Kütüphanesi: Antik Dünyanın Öğrenim Merkezi** adıyla Dost Kitabevi tarafından yayınlanmıştır. Eser, iki ana ve dokuz alt bölümden oluşmuştur.

Eser, "İskenderiye Haritası" ile başlamakta ve sonrasında "Önsöz" yer almaktadır. Sonrasında eseri derleyen Roy MacLeod tarafından Tarihte ve Mitolojide İskenderiye'yi konu alan bir giriş yapılmaktadır.

Birinci Bölümde yine Tarihte ve Mitolojide İskenderiye anlatılmaktadır. Bu bölümde ilk yazı D.T. Potts'a aittir. Yazıda "İskenderiye'den Önce: Antik Yakındoğu'daki Kütüphaneler" ele alınmıştır. İkinci yazı ise Wendy Brazil'e aittir ve yazısı, "İskenderiye: Eski Dünyanın Merkezi" başlığını taşımaktadır. "Musaların Tavuk Kümesinde Dünyadan Uzak Yaşayan Kitapçurları: Antik İskenderiye Kütüphanesi" başlıklı yazı ise Robert Barnes tarafından kaleme alınmıştır. Bölüm R.G. Tanner'ın kaleme aldığı "Aristoteles'in Eserleri: İskenderiye Koleksiyonunun Muhtemel Kökenleri" başlıklı yazı ile sona ermektedir.

İkinci Bölümde "İskenderiye Tarzı Bilim" konusu ele alınmaktadır. İlk yazı John Vallance imzasını ve "Kütüphanedeki Doktorlar: Kitapkurdu Apollonios'un Tuhaf Öyküsü ve Diğer Öyküler" başlığını taşımaktadır. İkinci yazı J.R. Green tarafından yazılmıştır. "Paphos ve İskenderiye Tiyatroları: İlk Düşünceler" başlığını taşımaktadır. Üçüncü yazıda Samuel N.C. Lieu, "Romalı Doğu'da Âlimler ve Öğrenciler"i anlatmaktadır. "Neo-Plâtoncular ve Akdeniz'in Gizem Okulları" başlıklı yazı ise ikinci bölümde yer alan dördüncü yazıdır ve Patricia Cannon Johnson tarafından kaleme alınmıştır. Bölüm, J.O. Ward'ın kaleme aldığı

"İskenderiye ve Ortaçağ'dan Getirdiği Miras: Kitap, Keşiş ve Gül" adlı yazıyla sona ermektedir.

Bu eserde, ortaçağ ve modern çağlara şekil veren İskenderiye'nin çözümlemesi uzman kişiler tarafından açık ve betimleyici bir dille yapılmaktadır. Geç antik dönemin büyük öğretim merkezi olan ve 643 yılında yok olan İskenderiye, bugün dahi Grek, Roma, Yahudi ve Süryani kültürlerinin kesiştiği bir kavşak noktası olmayı sürdürmektedir.

Büyük İskender'in adını taşıyan ve imparatorluğunun en önemli kentinde bulunan İskenderiye Kütüphanesi'nin insanlık için önemi bu kitap ile biraz daha iyi anlaşılmaktadır. Roy MacLeod, eserde, İskenderiye'nin yok olmadan önce Yunan, İbrani, Mezopotamya ve Antik Mısır'a yönelik binlerce bilgi kaynağını bünyesinde barındırmış olan bu büyük kurumu yeniden hayata döndürmek için önemli araştırmacıların yazılarından bir demet sunmaktadır. Kitapta yer alan yazılar, İskenderiye Kütüphanesi'nin dünyanın her yerinden devlet ve bilim adamlarını kendisine çeken bir merkez haline nasıl geldiğini; Yunan, Roma, Yahudi ve Süryani kültürleri için nasıl bir katkı sağladığını göstermektedir. Eser, antik çağın en önemli merkezlerinden biri olan İskenderiye'nin insanlığa bıraktığı mirasın değerini ortaya koyan kapsamlı bir çalışma niteliği taşımaktadır.

Prof. Dr. İlber Ortaylı ise "Bu sene Roy MacLeod'un editörlüğünü yaptığı, muhtelif makalelerden oluşan kitap maalesef bazı yeni bilgilere rağmen kütüphanenin tahribat tarihçesini doğru ve etraflı olarak veremiyor. Bilgi ile efsane yan yana gidiyor. Çevirinin düzgün olduğunu belirtmeliyim..." demektedir. Bu küçük eleştirinin yapıldığı yazı dergimizin 85. sayfasındadır.

Mesleki bilincimizi tarih ile şekillendiren bu kütüphaneyi tanımak ve bilmek, entellektüel gerekliliğin ötesinde mesleki bir sorumluluktur.

Nevzat ÖZEL (Arş. Gör.)
Hacettepe Üniversitesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
nozel@hacettepe.edu.tr

Kadın Konulu Kitaplar Bibliyografyası:1729-2002

Rüveyda Deniz Yalçın

İstanbul: İletişim Yayınları, 2006. 272s.

9750503929. 19 YTL

Türkiye'de Kadın Konulu Belgelerin Ulusal Bibliyografyası Dizisi:1

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Yayını (21)

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı, Türkiye'nin ilk kadın konulu kütüphanesidir. Amacı, Türkiye'de kadın konusunda yayımlanan yapıtları toplamak, düzenlemek, gelecek kuşaklara aktarmak yanında, kadın konulu her kişi, kurum, kuruluş ve örgütün ürettiği her türden belgeyi de toplayıp, düzenlemektir.

Bilgi Merkezi daha kuruluşunun ilk yıllarında uluslararası bir toplantı düzenlemiş, ardından birçok uluslararası toplantıya katılmış; başka bir söyleyişle de günümüzde, çalışmaları ve eylemleriyle yurtiçinden çok yurtdışında tanınır duruma gelmiştir.

Merkezin bu çalışmalarının gönüllüler tarafından sürdürüldüğü düşünülürken yayımlanan kitaplar, yıllık konulu takvimler, yapılan sergi, konferans vb. etkinliklerin önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Eser, Türkiye'de Kadın Konulu Belgelerin Ulusal Bibliyografyası adıyla 2000 yılında Kültür Bakanlığı'nın desteklediği aynı addaki projenin kitaplar bölümünü içermektedir. Osmanlı Türklerinin basımevini kullanmaya başladıkları 1729 yılından 2002 yılına kadar kadın konusunda Türkiye'de yayımlanan bütün yapıtları içermeyi amaçlamaktadır.

Bu konuda Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi'nin daha önce yayımladığı bibliyografyalar da bulunmaktadır. Bunların belli başlıları: İstanbul Kütüphanelerindeki Eski Harfli Türkçe Kadın Dergileri Bibliyografyası.

Bir toplu katalog özelliği taşıyan bu bibliyografya Türkiye'deki kadın hareketi, kadın örgütleri ve kadın yayınları arasında önemli bir başvuru kaynağı olma özelliği taşımaktadır. 1928 Harf Devrimi'nden 1996 yılına kadar Latin

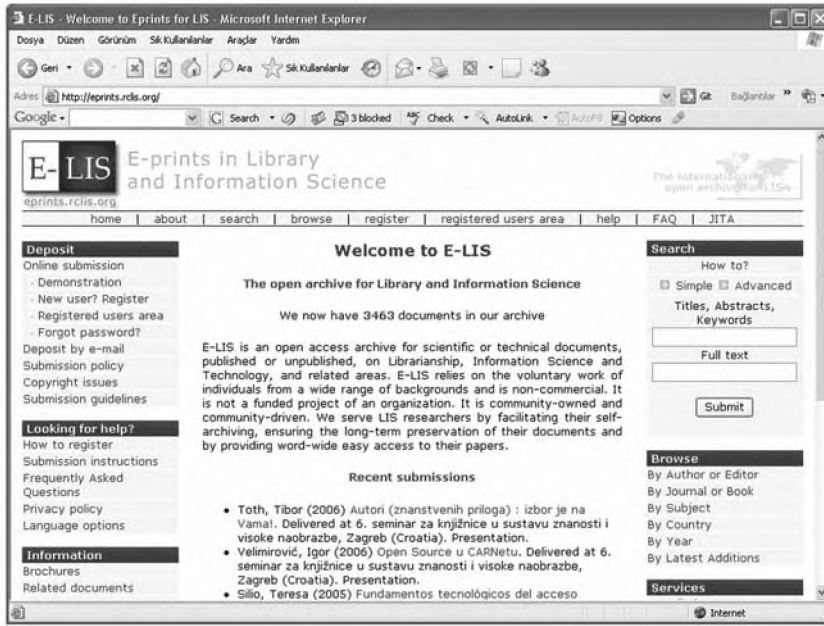
harfleriyle yayımlanmış süreli yayımları içeren Kadın Süreli Yayınları: Hanımlar Âlemi'nden Roza'ya adlı çalışmayı, Kadın Yazıları: 1955-1990 adlı başka bir bibliyografya izler. Bibliyografyalar belirli bir konudaki yapıtları araştırmacılar için bir araya getirmenin ötesinde, ulusal belleği güçlendiren, canlı ve işlevsel kılan temel danışma kaynaklarıdır.

Kaynak: <http://www.iletisim.com.tr>

E-LIS : E-Prints in Library and Information Science

<http://eprints.rclis.org/>

E-LIS, kütüphanecilik ve bilgi bilim alanındaki ilk uluslararası elektronik sunucu olma özelliğini taşımaktadır. Research in Computing Library and Information Science (RCLIS) ve Documents in Information Science (DoIS) isimli projelerin ürünü olan E-LIS, 2003 yılında kurulmuştur. İspanya Kültür Bakanlığı tarafından desteklenmekte ve İtalya'daki web sunucuları üzerinden hizmet vermektedir. Kar amacı taşımayan bu girişim, farklı uzmanlık alanlarına sahip kişilerin gönüllü olarak yapmakta oldukları çalışmalarla yürütülmektedir.

Görüntü: <http://eprints.rclis.org/> adresinden erişilen E-lis'in giriş sayfası

Kütüphanecilik ve bilgi bilim alanında üretilmiş yayınlara yönelik açık erişim olanağı sağlamayı hedefleyen E-LIS'i, Açık Arşiv Girişimi (Open Archive Initiative) standartları ve protokolleri üzerine kurulu bir serbest erişimli uluslararası arşiv olarak tanımlamak mümkündür.

Açık arşivinde mümkün olduğunca çok çalışmanın yer almasını hedefleyen E-LIS'in oldukça basit bir yayın politikası olduğunu söylemek mümkündür. E-LIS arşivi, yayımlanmış olsun veya olmasın, kütüphanecilik ve bilgi bilim alanında, herhangi bir dilde yapılmış her türlü bilimsel ve teknik çalışmayı kabul etmektedir. E-LIS yayın politikasının en temel ölçütü; çalışmaların kütüphanecilik ve bilgi bilim alanlarıyla ilgili olması ve bilimsel iletişim sürecine dahil olmaya hazır, bir başka deyişle tamamlanmış olmasıdır. Kapsadığı çalışmalar için herhangi bir dil sınırlaması koymadığını belirttiğimiz E-LIS'de, her bir çalışma için, kendi dilinde hazırlanmış özet ve anahtar sözcüklerin yanı sıra mutlaka İngilizce özet ve anahtar sözcükler bulunmaktadır. E-LIS'de yer alması amacıyla gönderilen her çalışmanın telif hakları çalışmanın yazarına aittir. Gönderdiği çalışmanın sayısal ortamda dağıtımında hiçbir sakınca olmadığını garanti eden yazar, göndermiş olduğu dokümandan sorumludur, aynı zamanda istediği zaman dokümana erişimi kısıtlama hakkına da sahiptir. E-LIS'de kayıt yaratma işlemleri ile ilgili bilgilere Türkçe olarak hazırlanmış broşür aracılığı ile ulaşmak mümkündür. Açık arşivde yer alması uygun görülmeyen çalışmalara yönelik denetim, kayıtlı kullanıcı/yazar, editör ve site yöneticisi olmak üzere üç farklı düzeyde sağlanmaktadır. 20 Mart 2006 itibarıyla arşivinde 3463 çalışmanın yer aldığı E-LIS'in yayın kurulunu 40 farklı ülkeden 55 editör oluşturmaktadır. Arşivde yer alacak olan çalışmaların denetim aşamasında yer alan editörler, ülkelerinde kendi kendine arşivlemeyi özendirerek, yazarlarla ana dillerinde iletişim kurmak ve arşivleme sürecinde yazarlara yardımcı olmakla sorumludurlar.

E-LIS açık arşivinde 21 farklı dilde ve 22 farklı türde çalışmanın yer aldığı belirtilmektedir. 210 farklı dergiden 1792 makalenin ve 250 konferanstan 592 bildirinin yer aldığı arşivdeki çalışmaların %62'si hakemli bölümde yer almaktadır. Çalışmalar, JITA sınıflama sistemine göre düzenlenmektedir. JITA, sistemi geliştiren kişilerin isimlerinin baş harfleriyle temsil edilen ve 12 ana konu başlığı altında alt konu başlıklarının yer verildiği kütüphanecilik ve bilgi bilime yönelik olarak geliştirilmiş bir sınıflama sistemidir.

Arşive yönelik farklı açılardan tarama yapma olanağı tanıyan E-LIS web sitesinde, kullanıcılara bir çok konuda rehberlik eden çeşitli dokümanlar yer

almaktadır. Bunlar içinde en dikkat çekici olanı, E-LIS web sitesine yönelik hazırlanmış, son üç yıla ait kullanım istatistikleridir. Her bir yıl için 12 aylık kullanım istatistiklerinin yer aldığı bölümde 18 Mart 2006 itibariyle, sitenin 134.691 kez ziyaret edildiği görülmektedir.

Çeşitli ülkelerde çeşitli kurumlar ve derneklerle anlaşması olan E-LIS'in 2003 yılında Türk Kütüphaneciler Derneği ile yapmış olduğu anlaşma doğrultusunda, Türk Kütüphaneciliği dergisinin 2000 yılından günümüze kadar olan sayılarının E-LIS'de kullanıma açılmasına yönelik bir karar alınmıştır. E-LIS arşivinde 18 tanesi makale olmak üzere toplam 43 Türkçe çalışma yer almaktadır.

Esin Sultan Oğuz (Arş. Gör.)
Hacettepe Üniversitesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
esino@hacettepe.edu.tr

